

УДК 519.237.8:653.611:631.544.4

Кубрак С. М.

Білоцерківський національний аграрний університет, Соборна площа, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09100, Україна, e-mail: kubraksweta@ukr.net

КОРЕЛЯЦІЯ МІЖ ОЗНАКАМИ СОРТІВ І ГІБРИДІВ ДИНИ ЗА ВИРОЩУВАННЯ В ПЛІВКОВИХ ТЕПЛИЦЯХ НА СОНЯЧНОМУ ОБІГРІВІ

За підрахунками експертів УКАБ (Український клуб аграрного бізнесу) у 2012 р. площа під динею в Україні становила близько 20 тис. га. Її врожайність у фермерських господарствах південних областей країни для незрошуваних регіонів становила 7–8 т/га, зрошуваних – 10–14 т/га. Причиною відсутності продукції дини впродовж несезонного періоду є те, що в опалювальних теплицях вирощувати її економічно не вигідно. Частіше вона культивується у спорудах, що не обігріваються.

Кількість сортів та гібридів дини для закритого ґрунту, які занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні, є недостатньою. Тому вирішення проблеми його розширення залишається актуальним.

Експериментальна робота, виконана протягом 2009–2011 рр., проводилась на Київській дослідній станції ІОБ (нині Відділ селекції овочевих рослин інституту садівництва) за темою: «Підібрати сортимент дини для плівкових теплиць і удосконалити технологію її вирощування шляхом використання підщеп» (номер державної реєстрації 0106 U 005462). Розсаду дини вирощували розсадним методом у зимовій скляній теплиці. Насіння висівали у другій декаді квітня протягом 2009–2011 рр. Розсаду вирощували у пластмасових горщечках 10×10 см. На постійне місце рослини висаджували у 25–30-денному віці за схемою 70×70 см. Рослини формували частково на шпалері.

Колекцію склали 26 сортозразків дини вітчизняної та зарубіжної селекції (Росія, Франція, Голландія). Облікова площа ділянки – 5 м². Стандарти: гібрид 'Рада F₁' і сорт 'Тітовка' (для скоростиглих та середньоранніх) та 'Самарська' (для середньостиглих).

В період вирощування розсади відмічали: з'явлення сходів, початок (10 %), повні (75 %), утворення 1–3 справжніх листків, гілкування. Під час вегетації визначали дати: початку цвітіння чоловічих і жіночих квіток, зав'язування та досягання поодиноких плодів, збирання врожаю. Початок цвітіння жіночих квіток відмічали тоді, коли у 10 % квіток зацвітали жіночі квітки. Підраховували тривалість фенофаз в різних сортозразків дини. На початку плодоношення проводили виміри біометричних показників на п'яти рослинах кожної ділянки. Вимірювання робили за допомогою лінійки, а товщину стебла біля кореневої шийки – штангенциркулем. Підраховували кількість листків та визначали площу листової поверхні за формулою $S = L \times B \times K$, де L – довжина листка, B – ширина, K – поправочний коефіцієнт (для листків дини він складає 0,64). У другій декаді липня на рослинах визначали поширення та ступінь розвитку хвороб.

Кореляції між ознаками в дині визначали за допомогою стандартних програм Statistica 7.0. Її здійснювали для 17 сортів та 9-ти гібридів за такими ознаками: 1-, 2-, 3- – тривалість періоду від сходів до цвітіння жіночих та чоловічих квіток, від цвітіння жіночих квіток до досягання плодів (діб); 4 – вегетаційний період (діб); 5 – діаметр стебла біля кореневої шийки (см); 6 – висота рослини (см); 7 – кількість листків (шт.); 8 – площа 11-12-го листка (см²/рослину); 9 – кількість продукції на 15.07 (кг/м²); 10 – стандартна врожайність (кг/м²); 11 – маса плода.

Кореляційна матриця між ознаками дині свідчить про слабкі, середні та сильні взаємозалежності. Так, врожайність прямо корелює із середньою масою плода ($r_{10.11} = 0,58$), кількістю листків ($r_{10.7} = 0,51$). На середню масу плода впливав тривалість періоду від сходів до початку цвітіння чоловічої квітки ($r_{11.1} = 0,46$), висота рослини ($r_{11.6} = 0,38$), кількість листків та їх площа ($r_{11.7} = 0,54$ і $r_{11.8} = 0,54$). Всі інші ознаки мали незначний вплив на врожайність дині.

Серед фенологічних ознак тісна взаємозалежність встановлена між періодом «цвітіння жіночих квіток–досягання плодів» та «сходи–досягання плодів» ($r_{3.4} = 0,89$). Водночас, початок цвітіння жіночої квітки залежав від з'явлення чоловічих квіток ($r_{2.1} = 0,68$).

Кореляційні зв'язки середньої сили спостерігали між початком цвітіння чоловічої квітки та площею листків ($r_{1.8} = 0,46$). Водночас, на площу листків впливає тривалість періоду від сходів до досягання плодів ($r_{8.4} = 0,41$).

Площа листків залежала від їх кількості ($r_{8.7} = 0,46$) та висоти рослини ($r_{8.6} = 0,50$). Діаметр стебла біля кореневої шийки мав слабкі зв'язки з ознаками, які вивчалися.

За надходженням ранньої продукції кореляція була оберненою для всіх ознак, які вивчали, окрім слабких прямих зв'язків з діаметром стебла біля кореневої шийки ($r_{9.5} = 0,17$).

Таким чином на основі кореляційного аналізу за 11 ознаками сортів та гібридів дині виявлено їх сильну взаємозалежність. Так, тісні зв'язки були між періодом «цвітіння жіночих квіток–досягання плодів» та «з'явлення сходів–досягання першого плоду».

УДК 633.11 «321»:631.524/.84

Лозінська Т. П.

Білоцерківський національний аграрний університет, Соборна площа, 8/1, м. Біла Церква, Київська обл., 09100, Україна, e-mail: Tet.70@mail.ru

МІНЛИВІСТЬ І КОРЕЛЯЦІЯ ОСНОВНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРОДУКТИВНОСТІ КОЛОСА У НОВИХ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ

Продуктивність пшениці ярої залежить від багатьох факторів – як від природних, так і від антропогенних. Ефективність одних знаходиться під впливом якісного складу інших. Взаємовідношення рослин і умов довкілля має вплив на кінцевий продукт – зерно, і не тільки в кількісному, а і в якісному відношенні.